

A faipari vertikumok létesítésének gazdaságossági, szervezési feltételeit az Erdészeti Műszaki és Szervezési Iroda meghatározhatja, a beruházás közvetlen tervezését és kivitelezését az ERDŐTERV végezheti, de több erdőgazdaságnak is van tapasztalata, kapacitása. Ez a kooperáció újabb lehetőségét jelenti, ahol a tapasztalt erdőgazdaságok segítséget nyújthatnak az erdészeti szempontból most kiteljesedő állami gazdaságoknak.

Összefoglalva a fakitermelési és feldolgozási problémákat, megállapítható, hogy mind a népgazdaság, mind az egyes állami gazdaságok, termelészövetkezetek, erdőgazdaságok számára hasznos az összefogás, egymás segítése, tapasztalatok átadása.

A kiskunsági hótörések tanulságairól

DR. GÖDEGYÖRGY

1968/69 telén csak a kelebiai és tompai fenyvesekben volt aránylag kisebb méretű hótörés, a következő télen azonban a három északi erdészet kivételével ezen a vidéken szokatlan mérvű fenyő hótörés következett be. Különösen nagy volt a kár az előző évben is hókárt szenvedett kelebiai erdészetben. Itt emberemlékezet óta nem tapasztaltak hasonlót. 1969 decemberében a nagytömegű nedves hó hatására rengeteg erdei- és feketefenyő tört össze recsegve-ropogva fiatal léces és rudas állományokban, középkorú és idős fenyvesekben egyaránt. Mivel az 1970. év fahasználati tévyszámai most váltak ismeretessé, kissé megkétséve, csak most számolhatok be a történetekről.

A hótörés adatai

1968/69 telén a kelebiai erdészetben hótörést szenvedett erdőrészek teljes területe 298 ha, a kitermelt fatömeg 835 brm³ volt.

1969/70 telén a Kiskunsági EFAG hét érintett erdészete területén a hótörés adatai az alábbiak:

Véghasználati területen	99 ha	958 brm ³
Gyérítési területen	1193 ha	7 074 brm ³
Tisztítási területen	860 ha	2 080 brm ³
Kiskunsági EFAG területén összesen	2152 ha	10 112 brm ³

A ha adat a hótörést szenvedett erdőrészek teljes területe. A több mint tízezer brm³ fenyő alföldi viszonylatban jelentős szám. Ez még nem is tartalmazza azt a néhány száz brm³-re tehető fatömeget, amely a rendes évi favágási tervben szereplő fenyőgyérítésekből és tisztításokból hótörési többletként került ki.

Persze az e területen szokatlan hótörés volumene nem hasonlítható az 1963-as dunántúli hótörés 300 000 m³-éhez, mégis számottevő.

A kitermelt fatömeg legnagyobb része feketefenyő. Ezt kizárólag, főleg az idősebb korosztályokban túlsúlyban levő, feketefenyő-állományok nagyobb száma magyarázza. Egyébként a kimutatásban közölt megoszlás tükrözi a károsult állományok korosztályviszonyait is.

Legtöbbet szenvedtek a kelebiai erdészet fenyvesei. Itt az előző évi enyhébb hótörés ötszöröse, kereken 4000 brm³ volt a hókár. Persze itt sok 30–60 éves

fenyőállomány van. Hasonló a helyzet a bugaci és nyárjasi erdészetben, ahol a kelebiainak kb. fele a kitermelt fatömeg. A császártöltési, a jánoshalmi, a kiskunhalasi és a harkakötönyi erdészetben a fenyőállományok zöme 20 év alatti és így inkább a tisztítási korosztályban érdekeltek. Ezekben az erdészetekben a kitermelt, egyenként 500—700 brm³ közötti fatömeg is főleg tisztítási anyag.

Három erdőrészletben volt olyan erős a hótörés, hogy az erdőrészletek teljes területét tarra kellett vágni. Ez azonban szerencsére csak 3,44 ha-on történt, a jánoshalmi erdészetben. Ezekben a fenyvesekben a fák 50%-a összetört.

Hótörés 42 éves feketefenyő-állományban (Tompa 20/b erdőrészlet)

Foltos hótörés 19 éves erdeifenyvesben (Tompa 43/a erdő-részlet)

Állománynevelési vonatkozások

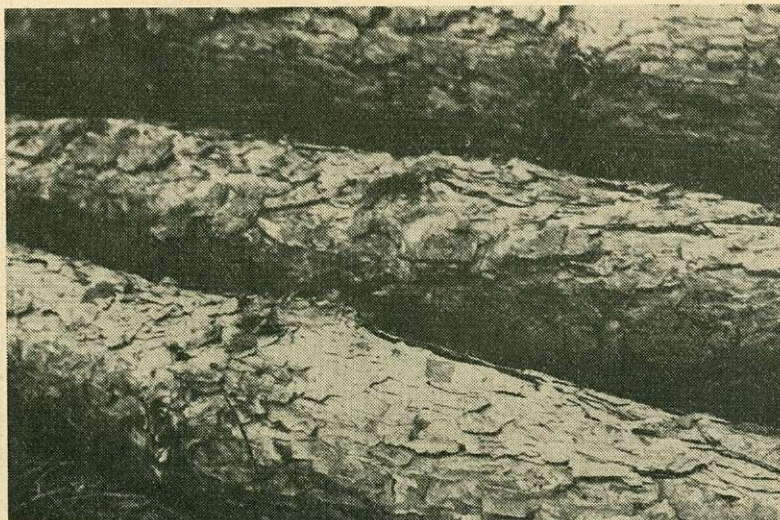
Bár a fenyő hótörések jelentkezésében nem lehetett minden esetben törvény-szerűségeket felismerni, mégis nagyobb mértékben ott következett be a károsodás, ahol a fenyvesek a késői állománynevelések miatt nyurgábbak voltak. Különösen azokban az erdőrészekben volt nagyobb mérvű a hótörés, ahol a sűrűbb állást követően a hótörést megelőző évben végeztek nevelővágást. A megbontott állományoknak még nem volt idejük a bontási hézagokat benőni, nem érték rá megerősödni, az egyedek állékonyági mutatója kedvezőtlen volt.

Hasonlóan fokozottabb volt a kár az előző évben hótörést szenvedett állományokban is, ahol a záródás felbomlott, a fák támaszukat veszítették.

Ezektől eltérően voltak azonban olyan esetek is, ahol jól nevelt, erőteljes, zömök, a nevelővágások után megerősödött állományokban is következett be hótörés. Egy-egy fa megroppant a súlyos hótömeg alatt és a környezete egy foltban kártyavárként omlott össze. Szerencsére ezek a foltok nem voltak nagyok (100—200 m²-esek), úgy, hogy vágásfelújítási kötelezettséget képező, ill. talajelőkészítés utáni felújítható nagyságú tarvágások nem keletkeztek. A kivételektől függetlenül megállapítható, hogy a kellő időben és mértékben elvégzett állománynevelés ellenállóbbá teszi az erdei- és feketefenyveseket a hótörésekkel szemben.

Erdővédelmi kihatások

A hótörések decemberben következtek be, de a nagy hó miatt, és még újabb hótöréstől is tartva, a hótört egyedek kitermelése későn indult meg. Helyenként a nagy hóban végzett felületes becslések alapján (a ténylegesnek felére becsülték a termelendő fatömeget) lebecsülték a feladatot és nem tudták az elképzelt határidőre befejezni a termelést. Volt olyan erdészet is, ahol tavasszal csak a hótört egyedek kivágását végezték el, a feldolgozást, kérgezést, illetve a gallyfa felkészítése egészen az év végéig eltartott és be sem fejezték. Így erdővédelmi szempontból többet ártottak, mintha nem vágták volna ki a

Szűfertőzött, kérgezetlen, vastag feketefenyő-anyag tő mellett (Tomba 20/b erdőrészlet)

hótört egyedeket. Ez esetben a szűfertőzésen kívül is romlott az anyag minősége (gombásodás, revesedés) a feldolgozásig. Ahol reálistan értékelték a feladatokat és megvolt a kellő kapacitás, ott május végéig megtörtént a hótört fák kitermelése, felkészítése, a gallyfa feldolgozása és a tuskók homokkal való letakarása. (Tuskókéregzés helyett.)

Persze ezeknek a munkáknak az elvégzése sem elegendő egymagában. Ha a feldolgozott vastagfa kéregben tő mellett marad és a gallyfát nem távolítják el, nagy a szűfertőzés veszélye.

A tanulságok összefoglalása

1. A kellő időben és eréllyel végzett állománynevelés felvértezi az erdei- és feketefenyő állományokat a hótöréssel szemben.

2. A kora tavasszal elvégzett termelést követően március végétől minden kitermelt fenyőanyagot ki kell szállítani az erdőből, vagy az esetleg tő mellett maradt vastag anyagot május végéig le kell kérgezni. Erre az időpontra a fenyőgallyfát is el kell távolítani a veszélyeztetett körzetből.

A fenyő tuskókat le kell kérgezni (ez munkaigényesebb), vagy alföldi viszonylatban homokkal le kell takarni úgy, hogy ne csak a teteje, hanem a tuskó oldala is teljesen fedve legyen.

Ezekkel az intézkedésekkel az amúgy is jelentős károsodás további kihatásait el tudjuk kerülni.

Dr. Töde László: ВЫВОДЫ ИЗ СНЕГОЛОМОВ В КИШКУНШАГСКИХ ХВОЙНЫХ ЛЕСАХ

Зимой 1969/70 гг. на территории Кишкуншагского гослесхоза произошло много снеголомов. Вред большей частью наступил там, где опоздали с рубками ухода и где в результате прежних повреждений сомкнутость леса была нарушена. После вырубki эффективным оказалось укрытие пней песком.

Dr. Göde Gy.: SOME LESSONS ON THE SNOWBREAKS IN THE CONIFEROUS STANDS OF KISKUNSAĞ

In winter of 1969/70 there was a large dimension snowbreak in the State Forest Enterprise of Kiskunság. Damages took place mainly in those stands, in which tending operations have been delayed, and in which closure had been opened up due to former damages. Covering the stumps with sand proved to be effective after felling damaged trees.

Rezgéscsökkentő berendezések a korszerű motorfűrészeken

GÉBERT PÁL

A hordozható gépi eszközök, így a motorfűrészek rezgése is, világproblémának számít. Annak ellenére, hogy hazánkban a megbetegedések száma minimálisra csökkent, külföldön a gépkezelők tekintélyes százaléka kisebb-nagyobb mértékű vibrációs betegségben szenved (pl. Japán 25%, a skandináv államok 5—15% stb.).

Az Erdészeti Tudományos Intézet műszaki fejlesztési osztálya és Gépkísérleti Üzeme évek óta foglalkozik motorfűrészek vizsgálatával. Ez kiterjed a fűrészek teljesítmény-, gazdaságossági- és munkafiziológiai jellemzőinek elemzésére, a hazai viszonyoknak megfelelő típus kiválasztása céljából.

Az elmúlt év során intézetünk több új motorfűrész típust vizsgált meg. A különféle szerkezeti megoldások közül három motorfűrész rezgéscsillapító berendezése érdemel különös figyelmet, mivel gyakorlatilag ezek a jelenleg legkorszerűbb megoldások.